

ӘДІСТЕМЕЛІК БЮЛЛЕТЕНЬ

«ТЖКБ ұйымдары түлектерінің кәсіптік құзыреттілігіне жұмыс берушілердің қоятын талаптарын ескере отырып, жас мамандарды даярлау»

«ТЖКБ ұйымдары түлектерінің кәсіби құзыреттілігіне жұмыс берушілердің талаптарын ескере отырып, жас мамандарды даярлау»

Инновациялық экономиканың маңызды құрамдас бөлігі білім, білік және дағдыларды үздіксіз жаңарту талаптарына жауап беретін тиімді жұмыс істейтін кадрлық әлеуетті қалыптастыру болып табылады. Бүкіл әлемде бұл талап "өмір бойы емес, өмір бойы" білім берудің жаңа парадигмасын анықтайтын негізгі факторға айналуға (А.А. Фурсенко). Тұрақты оқу қабілеті адамның еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін анықтайтын маңызды сапа ретінде әрекет етеді. Сонымен қатар, адамдардың оқуды ұнатуы өте маңызды, және бұл үшін оқу кезінде мотивацияның үздіксіз, тұрақты жүйесін құру қажет, бұл адамды сұранысқа ие етуі керек. Оған өмірдің әр кезеңінде өзін табуға мүмкіндік берініз.

Қазақстан экономикасының нарықтық қатынастарға көшу кезеңінде жеткілікті кәсіби біліктілігі және практикалық қызмет тәжірибесі жоқ түлектер жұмысқа орналасуда қиындықтарға тап болатыны анықталды. Көп жағдайда дипломның болуы жас маманға мамандығы бойынша жұмысқа орналасуға кепілдік бермейді.

Қазіргі уақытта Қазақстанда еңбек нарығындағы жағдай жас мамандардың мамандық бойынша жұмыс таба алмайтындығымен сипатталады. Мәселе кәсіби тәжірибенің жоқтығында да емес, оқу орындарының түлектерінде жұмыстың өзі туралы, жұмыс берушілердің қазіргі уақытта мамандарға қоятын талаптары туралы түсініктің болмауы. Демек, мемлекеттің студенттердің бір бөлігін кәсіби даярлауға жұмсаған қаражаты пайдасыз. Әлеуетті жұмыс беруші үшін Түлектің ресми бағалары емес, оның нақты кәсіби құзыреттілігі, маманға жүктелген функцияларды тиімді орындау және нарықтағы оңтайлы экономикалық мінез-құлықты таңдау бойынша нақты міндеттерді іс жүзінде шешу мүмкіндігі маңызды. Еңбек ресурстары нарығындағы түлек үшін ең бастысы-оның жеке, кәсіби және іскерлік қасиеттерінің кәсіпкерлік ортаның қажеттіліктеріне, соның ішінде маманның, өндірістің және қоғамның қажеттіліктеріне сәйкестігі. Әрбір түлек нақты нарықтық заңдарды, бизнестің заңды және көлеңкелі жақтарын білуі керек, бәсекелестіктің заңдары мен тетіктерін игеруі керек, қаржыны, экономиканы, менеджментті, құқықты және тағы басқаларды білуі керек. Экономикалық терминологияны игеріп қана қоймай, білімді іс жүзінде қолдануы керек. Оған теориялық кәсіби дайындық жеткіліксіз, бірақ экономикалық тәжірибені игеру, белгілі бір тәжірибе жинау қажет. Үнемі өзін-өзі тәрбиелеуге және өзін-өзі жетілдіруге дайын болу керек. Іскерлік әдепті меңгеру, адамдармен қарым-қатынас өнерін үйрену, адамдарды тыңдау мен естуді үйрену, олардың іс-әрекетінің себептерін білу қажет. Маман жұмыс әдістерінің артында өмір заңдылықтарын білу, оны әр түрлі түсіну болған кезде тиімді жұмыс істей алады. Іс-әрекеттің мәні адамның жағдайымен, оның мүмкіндіктерімен, көңіл-күйімен, мүдделерімен, ынталандырудың шындығымен анықталады. Іскерлік және кәсіпкерлік-қазіргі заманғы маманның тән белгілері. береді.

Ибрай М.Н. арнайы пәндер оқытушысы

Құзыреттер-міндеттерді шешуді, кедергілерді еңсеруді және мақсатқа қол жеткізуді қамтамасыз ететін табысты қызметтің нақты стратегиялары.

Әдетте, қазіргі жұмыс берушіге заманауи жабдықта жұмыс істей алатын, жаңа өндірістік және ақпараттық технологияларды меңгерген, мобильді, кәсіби білікті мамандар қажет. Кәсіптік білім беру ұйымдары қызметтерінің сыртқы тұтынушылары жұмыс берушілер (кәсіпорындар, ұйымдар, мемлекеттік білік органдары және т.б.) болып табылады, олар ЕБҚ жүйесінің түлектерін жұмысқа қабылдайды және олардан кәсіптік құзыреттердің барлық спектрін иеленуді күтеді. Орта кәсіптік білім беру тәжірибесін талдау түлектің дайындық деңгейі мен сапасы мен өндіріс маманы мен жұмыс берушілерге қойылатын талаптар арасындағы айқын алшақтықты көрсетеді. Кәсіптік білім беру жүйесін дамытудың маңызды қазіргі заманғы үрдістерінің бірі кәсіптік білім беру ұйымдары мен жұмыс берушілердің өңірлік кәсіптік қоғамдастығының белсенді өзара іс-қимылы болып табылады. Жұмыс берушілердің негізгі міндеті-талаптарды тұжырымдау. Құзыреттілік-тиімді стратегиялардың арқасында табысты қызметті қамтамасыз ететін интегративті жеке ресурс.

Қазіргі уақытта құзыреттілік тәсіл мәселесі бойынша білім беру қоғамдастығының қарқынды қызметі, негізінен, оқу орнын бітіргеннен кейін бірден өзінің кәсіби міндеттерін жеткілікті жоғары тиімділікпен орындауға кірісуге қабілетті түлекті дайындауға деген ұмтылысқа байланысты.

Сонымен қатар, жұмыс берушілердің өкілдері нақты операцияларға арнайы дайындықтан гөрі жалпы жұмысқа негізгі дайындыққа көбірек қызығушылық танытатынын және осыған байланысты өздерінің тұжырымдамалары мен жобаларын ұсына бастағанын атап өтті. Жалпы алғанда, білім беру қоғамдастығының өкілдері мен жұмыс берушілер арасындағы пікірталастар нәтижесінде өзекті мәселелерді шешуге бағытталған ақпарат пен дағдылардың қарапайым комбинациясына әкелмейтін білім беру нәтижесінің жаңа түрін сипаттау қажеттілігі айқындала бастады. Білім беру нәтижелерінің бұл түрі құзыреттілік деп аталды.

Бүгінгі таңда жас мамандарға еңбек нарығының жаңа талаптарын бірінші орынға қою маңызды болып табылады. Қазіргі еңбек нарығында өз кәсібінің техникалық ерекшеліктерін жақсы біліп қана қоймай, сонымен бірге көпшілік, стрессік жағдайда жұмыс істей алатын, нақты белгіленген уақытты ескере отырып, тапсырмаларды орындай алатын, қызметкерлерді басқаратын, өз еңбегінің өнімін клиенттерге және көпшілікке ұсынатын және т.б. мұндай қызметкер шынымен бәсекеге қабілетті болады.

Мамандарды даярлау сапасын бағалау мәселесі, әсіресе жүйенің жұмыс істеу нәтижелері турғысынан өзекті болды: адами ресурстар – білім беру қызметтері – еңбек нарығындағы мамандарға деген қажеттілік. Қазіргі уақытта "жұмысқа орналасуға жәрдемдесудің және кәсіптік білім беру мекемелерінің түлектерін еңбек нарығына бейімдеудің ведомстваралық бағдарламасына" сәйкес бүкіл ел бойынша интернетке шығатын сұраныс пен ұсыныстың дереккөрі бар оқушы жастарды жұмыспен қамтуға жәрдемдесу орталықтары құрылуда. Алайда, оқу орындарының түлектері үшін сұраныс пен ұсыныстың мәліметтер базасының жұмысын қолдайтын құрылған ақпараттық жүйелер мен сайттардың негізі бола алатын жұмыспен қамту процестерін қалыптастыратын нақты әдістер әлі де жоқ.

Сагандықова Е. С. арнайы пәндер оқытушысы

Пайдалану-экономикалық
пәндерінің бірлестігі